

Ο κήπος αγάπης στον Δενδροπόταμο

Πολιτισμός / Κοινωνικά θέματα

Άρης Χαντζηνικολάου, Περιβαλλοντική Ομάδα Παν. Μακεδονίας

Περιβάλλον. Υποβαθμισμένες περιοχές. Αλλαγή. Συνεργασία. Έννοιες που για κάθε μια μπορεί κανείς να γράψει ατελείωτες σελίδες. Με την Περιβαλλοντική Ομάδα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας δοκιμάσαμε κάτι δύσκολο - να τις παντρέψουμε όλες, με μια σειρά δράσεών μας στον Δενδροπόταμο Θεσσαλονίκης.

Εάν όλοι ζούσαν (κατανάλωναν και ρύπαιναν) όπως ο μέσος Έλληνας ή Ευρωπαίος, θα χρειαζόμασταν 3 πλανήτες για να συντηρηθούμε. Καλώς ή κακώς έχουμε μόνο έναν. Για να φτάσουμε στον έναν πλανήτη για όλους, πρέπει να κάνουμε πολλά. Εμείς ξεκινήσαμε από τα πιο απλά και συνεχίζουμε. Η Περιβαλλοντική Ομάδα μας απαρτίζεται από άτομα που αναλαμβάνουν δράσεις εντός και εκτός του πανεπιστημιακού χώρου (το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας συμμετέχει στο πρόγραμμα EMAS, της Ευρωπαϊκής Ένωσης κι είναι το πρώτο «πράσινο» Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα).

Είναι ανεξάρτητη, εκφράζει τα πιστεύω των μελών της για μια διαφορετική

κοινωνία - μια κοινωνία που θα σέβεται το κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον - και είναι ανοιχτή προς όλους. Στόχος μας είναι η πραγματοποίηση δράσεων ενδοπανεπιστημιακών (αναμόρφωση του πανεπιστημιακού χώρου, διοργάνωση σεμιναρίων, ανακύκλωση, εξοικονόμηση ενέργειας, κλπ) αλλά και εξωπανεπιστημιακών (επισκέψεις σε περιβαλλοντικούς χώρους, εκδρομές, δενδροφυτεύσεις, καθαρισμοί, περιβαλλοντική εκπαίδευση μαθητών σε σχολεία, κλπ). Οι δράσεις μας στοχεύουν στο να αλλάξουμε τον χώρο στον οποίο καθημερινά δραστηριοποιούμαστε αλλά και τους εαυτούς μας.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή.

Ο Δενδροπόταμος είναι μια γεωγραφικά και κοινωνικά απομονωμένη περιοχή, η πιο υποβαθμισμένη της Θεσσαλονίκης και μόλις 5 km από το κέντρο της πόλης. Κάτω από το χαλί του η κοινωνία μας έχει επιμελώς κρύψει τους Ρομά (που αποτελούν και την πλειοψηφία των κατοίκων του), το εμπόριο όπλων, ναρκωτικών, γυναικών και βρεφών, τον αναλφαβητισμό, όπως επίσης και αυτό που ονομάζουμε 'παραβατικότητα'. Έτσι, φαίνεται ότι διατηρείται η ομαλότητα στην πόλη μας και σχεδόν όλοι είναι βολεμένοι. Όχι όλοι όμως...

Υπάρχουν πολλά παιδιά που εγκαταλείφθηκαν από την οικογένειά τους και αναγκαστικά ζούνε από τα φανάρια ή κάτω από την άγρια εκμετάλλευση τρίτων. Παιδιά που δεν γνώρισαν γονείς. Τα φαινόμενα οικογενειακής κακοποίησης και η διάλυση οικογενειών λόγω φυλάκισης ενός ή και των δύο γονέων είναι

συνηθισμένα. Τα παιδιά αυτά, που το πάθος τους είναι η μουσική, η μπάλα και τα όνειρα, πληρώνουν τα σπασμένα μιας ολόκληρης κοινωνίας.

Πριν από περίπου 8 χρόνια, ο πατήρ Αθηναγόρας (36 ετών σήμερα) εγκαταστάθηκε στην περιοχή. Ξεκίνησε με τεράστιες δυσκολίες το έργο του, στο υπόγειο της εκκλησίας, στο γκέτο του Δενδροπόταμου. Ίδρυσε τον 'Φάρο του Κόσμου' πρωταρχικός σκοπός του οποίου ήταν η μόρφωση των παιδιών και η εγγραφή τους στο σχολείο. Ξεκίνησε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και ξένων γλωσσών, οργάνωσε πλήρη καθημερινά συσσίτια για περίπου 300 άτομα κάθε ηλικίας, ασχολήθηκε με το θέμα της προσωπικής υγιεινής και καθαριότητας, οργάνωσε ποδοσφαιρικές ομάδες - στις οποίες τα παιδιά παίζουν ανάλογα με τις σχολικές απουσίες τους - και πολλά ακόμα. Στο κέντρο του Δενδροποτάμου, σε μια μονοκατοικία στεγάζεται το Φιλοξενείο, στο οποίο διαμένουν υπό την επιμέλεια του π. Αθηναγόρα έξι παιδιά ηλικίας 6-17 ετών. Εδώ χτυπάει η καρδιά του Φάρου. Σε όλη τη διάρκεια της ημέρας δεκάδες παιδιά από την γειτονιά μπαينوβγαίνουν για να φάνε, να παίξουν μουσική, να χαλαρώσουν ή να διαβάσουν τα μαθήματά τους.

Στο Φάρο βοηθάνε περίπου 100 εθελοντές, καθώς και αρκετοί ιδιώτες και φορείς που προσφέρουν τα πάντα εκτός από χρήματα: τρόφιμα, είδη πρώτης ανάγκης, ρούχα, φάρμακα, καύσιμα, μεταφορές με αυτοκίνητα, δημιουργική απασχόληση, εμβολιασμούς, κλπ. Διαφόρων ειδικοτήτων γιατροί και φορείς που σχετίζονται με την προσφορά ιατρικής περίθαλψης, εξετάζουν στα ιατρεία τους τα παιδιά, σε τακτική βάση, δωρεάν.

Γνωρίζοντας κανείς τον π. Αθηναγόρα καταλαβαίνει πως δεν είναι ένας συνηθισμένος άνθρωπος ούτε ένας συνηθισμένος ιερέας. Το χαμόγελο είναι μόνιμο χαρακτηριστικό του, ενώ η όλη του παρουσία αποπνέει ηρεμία, αποδοχή και αγάπη. Ένα απόγευμα, κάναμε 15 λεπτά για να διανύσουμε 100 μέτρα , μέσα απ' την λαϊκή αγορά, γιατί ένας τεράστιος αριθμός ντόπιων, όλων των ηλικιών και χαρακτηριστικών ήθελαν να τον αγκαλιάσουν και να τον χαιρετίσουν. Σε μία από τις πρώτες μου προσπάθειες να καταλάβω, με τη φτωχή λογική μου, τον ρωτάω:

- Πάτερ, ο Φάρος είναι οργάνωση; Φορέας; Ομάδα; Τι είναι;

- Γιάφκα είναι παιδί μου, αστειεύεται.

Αποφασίσαμε λοιπόν, με την Περιβαλλοντική Ομάδα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, να εμπλακούμε στο έργο του Φάρου. Ο Ron Finley, στο βίντεο ' Ένας αντάρτης καλλιεργητής στο νοτιοκεντρικό Los Angeles' λέει: «Για να αλλάξεις την κοινότητα, πρέπει να αλλάξεις την σύνθεση του εδάφους. Ο κήπος μπορεί να γίνει εργαλείο για την εκπαίδευση και την μεταμόρφωση της γειτονιάς»

Το σχέδιό μας ήταν να αναμορφώσουμε την αυλή του Φιλοξενείου και να την μετατρέψουμε από ένα βρώμικο χώρο πάρκινγκ σε έναν ασφαλή χώρο, όπου τα παιδιά θα μπορούν να παίζουν ελεύθερα. Βασική μας μέριμνα ήταν ο χώρος να παραμείνει βιώσιμος χωρίς την καθημερινή φυσική μας παρουσία, όπως επίσης και να εμπλακούν στην δημιουργία και στην διατήρηση του κήπου τα παιδιά του Φιλοξενείου. Για τον σκοπό αυτό 'επιστρατεύσαμε' όποιον μπορούσε να βοηθήσει.

Η συνεργασία ήταν άψογη. Ο Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης μας παρείχε φαγόνα, φορτηγό, χαλίκι και χώμα, ο Δήμος Θεσσαλονίκης δένδρα, θάμνους, οικοδομικά υλικά και εργαλεία, καθώς και το σύστημα ποτίσματος. Φίλοι αρχιτέκτονες σχεδίασαν την νέα αυλή και μας καθοδήγησαν σε όλη την διάρκεια της παρέμβασης. Μια εταιρία μας παρείχε τις παλέτες και τα καρούλια με τα οποία κατασκευάσαμε ένα καθιστικό κήπου. Όλα τα παραπάνω δωρεάν. Με τα παιδιά της Περιβαλλοντικής Ομάδας και του Φιλοξενείου φυτέψαμε περίπου 50 δένδρα και θάμνους, 50 εποχιακά φυτά και άλλα τόσα λαχανικά και αρωματικά φυτά. Περιφράξαμε τον χώρο με τεχνητό και φυσικό φράχτη και με την βοήθεια καλλιτεχνών ζωγραφίσαμε στον τοίχο της αυλής τον Φάρο του Κόσμου και τον παγκόσμιο χάρτη. Σε έναν άδειο χώρο που υπήρχαν μπάζα, χρησιμοποιημένες σύριγγες και αυτοκίνητα, τώρα υπάρχουν δένδρα, μπαχτσές, ο παγκόσμιος χάρτης, παλετο-καθιστικό και φωτισμός. Τα παιδιά πλέον έχουν εργαλεία για να φροντίζουν τον κήπο και χρώματα για να σχεδιάζουν. Την Κυριακή 9 Ιουνίου, η

δράση της ομάδας μας στον Δενδροπόταμο πήρε το πρώτο βραβείο στον διαγωνισμό 'Green Party' που οργάνωσε ο Δήμος Θεσσαλονίκης.

Γνωρίζοντας από κοντά τα παιδιά του Φιλοξενείου καταλαβαίνει κανείς το μέγεθος της δουλειάς που έχει γίνει τα προηγούμενα χρόνια (για πρώτη φορά πέρσι αλλά και φέτος παιδιά από τον Δενδροπόταμο συμμετείχαν με επιτυχία στις πανελλήνιες εξετάσεις). Την ώρα της παρέμβασης μας στη αυλή δεχόμουν καταιγισμό ερωτήσεων: 'Τι να κάνω;' 'Πότε θα ξανάρθετε;' Τι θα κάνουμε την επόμενη φορά';

Ο Έλληνας για πολλά χρόνια πίστευε πως οι λύσεις έρχονται από πάνω, από το Κράτος, από κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο ή φορέα ήρωα, που θα φροντίσει για όλα. Νομίζω πως τουλάχιστον οι σκεπτόμενοι νέοι, έχουν σήμερα απομυθοποιήσει τις έτοιμες λύσεις. Οι απαντήσεις μας στην γκρεμισμένη κοινωνία που παραλάβαμε οφείλουν να είναι ταπεινές, πολύπλευρες και προπαντός δημιουργικές. Όχι στην λογική της φιλανθρωπίας εξ αποστάσεως, αλλά στην λογική της προσωπικής ανάμειξης και ανάληψης ευθύνης.

Στην δράση του Φιλοξενείου συμμετείχαν χριστιανοί, μουσουλμάνοι, άθεοι, ιερείς, Έλληνες, ξένοι, φοιτητές, άτομα ηλικίας 7-60 ετών, δήμοι, ιδιωτικές εταιρίες, εθελοντικές ομάδες, φίλοι, όλοι με ένα κοινό χαρακτηριστικό: Την ανάγκη για αλλαγή.

Ίσως κάποτε να υπάρξει μια πιο ολοκληρωμένη αντιμετώπιση, όταν καταλάβουμε πως ο Δενδροπόταμος (όπως και όλα τα γκέτο της γης) δεν είναι μέρη που τα χτύπησε η 'μοίρα', ή η 'φτώχεια'. Είναι μέρη που τα χτυπήσανε οι καθημερινές μας επιλογές.

Για αυτό άναψε ο Φάρος. Για να μη χάσει κανένα παιδί το δρόμο του. Για να μπορούν όλα τα παιδιά να ονειρεύονται. Για να πάψουν τα παιδιά να ωριμάζουν πρόωρα, χάνοντας βίαια την αθωότητά τους, εξυπηρετώντας απάνθρωπα συμφέροντα. Και όσο υπάρχουν παιδιά που ονειρεύονται, δε θα χαθεί ο κόσμος. (π. Αθηναγόρας Λουκατάρης)

<http://bit.ly/12UMnRE>